

LOPENDE ZAKEN®

nummer 48
juni 2009

Marskramerpad verbindt oost met west Nederland

Wandelen door Nederland van oost naar west. Een passende typering van het vernieuwde Marskramerpad, LAW 3. De route is herzien en een compleet nieuwe gids is van de drukpers gerold. Voor deze uitgave werden de bestaande drie delen van het Marskramerpad LAW 3 samengevoegd tot één doorlopende Lange-Afstand-Wandelroute.

FOTO WANDELPLATFORM/EVELINE KOUJMAN

Herman van Kordenoort, bestuurslid Nivon en Arie de Jong, voorzitter Stichting Wandelplatform-LAW brengen een toast uit op de verdere samenwerking

Toost op samenwerking

Al zo'n 30 jaar werken het Nivon en Wandelplatform-LAW samen aan het netwerk van Lange-Afstand-Wandelpaden. Het Nivon is een van de bij het Wandelplatform aangesloten organisaties. Op 27 mei tekenden beide besturen een convenant. In deze overeenkomst staan afspraken over samenwerking tussen beide organisaties voor het hele landelijke wandelroutenetwerk.

Het Nederlandse deel van de E11 (naar de grens tussen Polen en Litouwen) start voortaan in de Duitse grensplaats Bad Bentheim. Het pad met een lengte van 360 km voert van oost naar west door een dwarsdoorsnede van de Nederlandse landschappen zoals Twente en Salland, de Veluwe en de Gelderse Vallei. Ondertussen doet de route de oude handelssteden Oldenzaal, Deventer en Amersfoort aan. Daarna dwars door het Groene Hart naar Leiden. De laatste etappes voeren langs de vele landgoederen tussen Wassenaar en Den Haag.

Fris

De gids bevat compleet nieuw kaartwerk, voor het eerst rechtstreeks uit ons GIS-systeem. De fotografie is geheel vernieuwd en heeft een frisse, jonge uitstraling. Extra aandacht is uitgegaan naar de informatie over de streken Twente, Salland, Veluwe, Gelderse Vallei, Groene Hart en Haagse Parken. De route zelf kent ook enkele veranderingen. Hij begint nu in Bad Bentheim en niet meer in

Oldenzaal. Het 21 km lange traject tussen deze plaatsen is dus helemaal nieuw. Langs Rijssen is er een nieuwe route over de Grimberg. Bij Amersfoort voert de route via een nieuw traject langs Dierenpark Amersfoort en bij Zevenhoven treffen wandelaars een aangepast traject langs de Kromme Mijdrecht.

Wie bij het plannen van een meerdaagse tocht een overnachtingsadres zoekt, vindt daarvoor een actuele lijst op internet en wel bij de pagina van het Marskramerpad op www.wandelnet.nl.

Het project Marskramerpad is mede mogelijk gemaakt door financiële bijdragen uit het Investeringsbudget Landelijk Gebied van de provincies Overijssel, Gelderland, Utrecht en Zuid-Holland.

De wandelgids (ISBN 978-90-71068-78-2, 1e druk 2009, €18,70) kunt u bestellen via de site www.wandelnet.nl of kopen bij de (gespecialiseerde) boekhandel, ANWB winkels of VVV-kantoren.

Kleine stappen

Streekpad De Stelling van Amsterdam is in volle voorbereiding. De werkgroep is bezig met controle van de route, die eind juni wordt afgerond. Daarna start de werkgroep met het markeren van de gehele route. Op 18 september staat de officiële opening van de route en presentatie van de nieuwe wandelgids gepland. In datzelfde en voorgaande weekend organiseert Nemo rondom de Stelling de 'Walkabout': een combinatie van een belevingswandeling en locatietheater. Zie www.struinen.nl.

Regelmatig staat in het blad Spoor (voor NS-treinkaarthouders) een artikel over een NS-wandeling of LAW. Het Wandelplatform heeft er inmiddels twee keer een kortingsactie aan gekoppeld. Door het invullen van een formulier op onze website www.wandelnet.nl kunnen Spoorlezers profiteren van voordeel op een specifieke gids. Een zeer succesvolle actie – ruim 900 gidsen verkocht! – van het Hanzestedenpad is ten einde. Nu loopt een actie met het Waterliniep pad.

Elk voorjaar verschijnen vier nieuwe NS-wandeltochten. Ook verdwijnen er dan vier. Met ingang van 2009 blijven de vervallen NS-wandeltochten via onze website www.wandelnet.nl nog beschikbaar. De routes staan in de lijst als 'NS-oud'. Belangrijk om te weten is dat we de routelijn in Google Maps en de te downloaden routebeschrijving en kaartje niet meer bijwerken. De markeringen met NS-logo op de route worden verwijderd. De markering van het LAW- of Streekpad-gedeelte blijven we uiteraard gewoon onderhouden.

"De veerpont is een veilige wijze van vervoer", zo concludeert de Inspectie Verkeer en Waterstaat naar aanleiding van een driejarig onderzoek naar de veiligheid van veerponten. De veerponten samen waren in de onderzochte jaren goed voor 12 miljoen afvaarten, waarbij slecht 54 incidenten werden geregistreerd. Veerpontjes zijn onmisbare schakels in ons wandelnetwerk. Een overzicht van alle veerponten leest u in het boekje Overzetveren. Dit kunt u bestellen via de website van de Vereniging van Voetveren, www.voetveren.nl.

Spoorwandelen in Luxemburg

Het Wandelplatform ontving in april een uitnodiging van het Luxemburgs verkeersbureau om kennis te komen maken met de Luxemburgse versie van onze NS-wandeltochten. En wat blijkt: het Groothertogdom Luxemburg - slechts 100 kilometer van Maastricht - heeft de Nederlandse wandelaar veel te bieden.

Niet als de Nederlandse Spoorwegen biedt ook de Luxemburgse spoorwegmaatschappij (CFL) een groot aantal wandelingen van station naar station aan. Reizen per spoor gaat er vlug, veilig en voordelig en de parkeer-ruimte bij de stations is ruim en gratis.

Er zijn totaal 58 wandelingen van station naar station, variërend in afstand van 5 tot 18 km. Alle wandelingen zijn gebundeld in een gids. Deze is à €19,- verkrijgbaar op alle grotere stations en bij de betere boekhandels in Luxemburg. Elke wandeling staat daarin weergegeven op een kaartje met hoogteprofiel en een summier routebeschrijving (in het Frans, Duits en Engels).

Goede markering

Wanneer u slechts een enkele spoorwandeling wilt maken, dan hoeft u niet de hele gids te kopen. Bij elk begin- en eindstation staat een informatiepaneel met de voornaamste informatie. De markering van deze wandelingen (met geel CFL-bordje of -sticker) is zeer goed. Vindt u het niet vertrouwd om alleen op de markering te lopen, dan komt u er met de aanschaf van een goede kaart van het betreffende gebied zeker uit.

Voor de Luxemburgse Ardennen vormen voor Nederlanders een aantrekkelijk wandelgebied. Midden door deze streek loopt een lange-afstandswandeling, het Sentier du Nord, 65 km lang vanaf de Belgische grens naar Diekirch, met onderweg vele aansluitingen op het spoorwegnet. Vrijwel alle Luxemburgers spreken drie of meer talen en in veel hotels spreekt men zelfs Nederlands. Kortom: een wandelvakantie in Luxemburg is het overwegen waard.

Voor meer informatie kunt u terecht op de Nederlandstalige website www.wandelen-in-luxemburg.nl of bij het Luxemburgs verkeersbureau in Den Haag, tel. 070-3649041.

ZOMERWANDEL TIP

Een dag op pad langs het vernieuwde Marskramerpad

Traject: Bad Bentheim – Oldenzaal (kaart 1, 2 en 3)

Lengte: 25,5 km

Trein: Amersfoort - Bad Bentheim (1.37 uur)

Laat u verrassen in het Duitse grensplaatsje Bad Bentheim. Het ligt op nog geen 14 km van Nederland en is dankzij een goede treinverbinding prima bereikbaar vanuit de Randstad. U kunt vroeg beginnen aan de eerste etappes van het gloednieuwe Marskramerpad richting Oldenzaal. De route start aan de voet van de Middeleeuwse burcht, die uiteraard geheel uit Bentheimer steen is opgetrokken. Camera mee, want de burcht is niet voor niets talloze keren vastgelegd door landschapsschilder Jacob van Ruisdael. De route voert naar het dorpje Gildehaus met zijn bijzondere kerk, Ostmühle en prachtige uitzichten. Daarna kom je in het stroomgebied van het riviertje de Dinkel met zijn fraaie houten brug. Let eens op de verschillen na het passeren van de Nederlandse grens. Het is nog even flink

FOTO WANDELPLATFORM/JUN

doorlopen naar de oude textielstad Oldenzaal. De stad is de moeite waard, misschien wel om vanaf de toren van de Plechelmusbasiliek nog eens terug te blikken op het slot Bad Bentheim in het oosten.

De nieuwe gids zit vol goede dagtochten, zoals de bekende NS-wandeltochten: De Horsten, Lange Duinen en Ligtenbergerveld. Is 25,5 km dus te veel voor u, kies dan uit de gids gewoon een kortere etappe.

Amsterdamse Waterleidingduinen moeten wandelgebied blijven

Het Wandelplatform heeft haar zorgen geuit over een plan om in de Amsterdamse Waterleidingduinen een fietspad aan te leggen, pakweg tussen Vogelenzang en Zandvoort. Dat heeft het Wandelplatform in een brief aan de gemeente Amsterdam laten weten. Het Wandelplatform keert zich zelden tegen fietspaden, maar in dit geval wil de stichting graag een paar kanttekeningen plaatsen.

Zo is het plan voor een fietspad gekoppeld aan een plan voor een ecoduct over de Zandvoortseweg, d.w.z. de provincie heeft cofinanciering voor het ecoduct toegezegd als het fietspad wordt aangelegd. Maar een fietspad door een kwetsbaar natuurgebied aanleggen om een ecoduct mogelijk te maken lijkt een voorbeeld van het paard achter de wagen spannen.

De Amsterdamse Waterleidingduinen zijn al sinds 1915 een uniek natuur- en wandelgebied. Het beleid om er geen fietsers toe te laten is in de loop der tijd keer op keer bevestigd. De argumenten daartoe zijn sindsdien niet gewijzigd. Bovendien is een fietspad geen wandelpad. De beleving van de wandelaar is een andere dan die van een fietser, en deze beleving wordt verstoord bij druk fietsverkeer.

De gedachtevorming binnen de Amsterdamse raadscommissie voor Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT is nog gaande.

FOTO ECOSOUVENIR

Wandelnetwerken belangenbehartigerdag

Op 6 juni stortten zo'n 25 vrijwillige belangenbehartigers zich op het onderwerp 'wandelnetwerken'. Wat een aantal jaren geleden bij de fietsers ontstond in de vorm van zogenaamde 'knooppuntsystemen' komt ook steeds meer in wandelland voor. (Het Wandelplatform stond aan de wieg van een pilot in Twente waarbij 3.000 kilometer routenetwerk is gerealiseerd, gebaseerd op de LAW-hoofdroutestructuur.)

De groep kwam al discussiërend tot de conclusie dat het belang van een samenhangende structuur van wegen en paden eigenlijk bijna belangrijker is dan een (bewegwijzerd) routenetwerk. Ook de omgevingskwaliteiten zijn belangrijk, waarbij wandelen zelfs een impuls kan geven aan verbetering van de omgeving.

Hoe kunnen wandel-belangenbehartigers een bijdrage leveren en door coalities hun lobbykracht versterken? Dat deze vraag actueel is en het antwoord nog niet zo simpel, bleek gedurende de ochtend. Gelukkig konden de vrijwilligers na afloop even bijkomen tijdens een boottocht door Amersfoort. De echte 'doorzetters' sloten de dag af met de Algemene Leden Vergadering van vereniging TeVoet.

Jan van der Grift (Bureau Plano) licht toe hoe coalities de lobbykracht kunnen versterken

FOTO: WANDELPLATFORM/AVD

Op eigen kracht de stad door

In zes jaar tijd kan in vrijwel iedere stad in Nederland de ideale wandel- en fietsruimte gecreëerd worden. Een aaneengesloten, samenhangend netwerk van paden waar wandelaars en fietsers gebruik van kunnen maken zonder grote hinder van autowegen, spoorlijnen en waterwegen. Dat blijkt uit de studie 'Fietsen en lopen naar duurzame stedelijke mobiliteit'.

Het onderzoek van ing. Bas Kippers, tot eind vorig jaar werkzaam bij het Wandelplatform, richtte zich op de vraag hoe de overheid meer mensen ertoe kan bewegen te voet te gaan of de fiets te nemen. Uit zijn onderzoek blijkt dat 70% van alle verplaatsingen zich beperkt tot 7,5 km, een afstand die voor de meeste mensen gemakkelijk te lopen of te fietsen is. Toch wordt ook voor korte verplaatsingen dikwijls de auto genomen. Om duurzame vervoerswijzen als lopen of fietsen te stimuleren, is een ideaal netwerk van paden nodig. Hindernissen moeten daarvoor weggenomen worden. Daarnaast zou het gemeentelijk beleid consequent gericht moeten zijn op het stimuleren van lopen en fietsen: doorgaande, sociaal veilige paden, goede bewegwijzering, extra fietsenstallingen en een auto-ontmoedigingsbeleid op plaatsen waar autoverkeer niet gewenst is. Met behulp van diverse meetinstrumenten is te meten hoe succesvol het gemeentelijk beleid op de diverse gebieden is.

Interesse in het complete onderzoek? Download de pdf via het nieuwsbericht op www.wandelnet.nl/nieuws/belangenbehartiging.

Noord-Hollandpad is compleet

Met een wandeling door Texels Eierland namen wandelaars 10 mei jl. de laatst aangelegde etappes van het Noord-Hollandpad in gebruik. Bij het beginpunt van het wandelpad opende gedeputeerde Bond het Noord-Hollandpad officieel.

De afgelopen jaren hebben de provincie, Landschap Noord-Holland, Recreatie Noord-Holland en bureau Lopende Zaken het 270 kilometer lange wandelpad aangelegd. Nu de laatste hand is gelegd aan de twee Texelse etappes is het pad compleet; vanaf het meest noordelijke puntje op Texel tot aan de zuidoostelijke grens in Huizen. Dit jaar wordt de route ook van zuid naar noord voorzien van routestickers, zodat het pad vanuit beide richtingen te lopen is.

Voor meer informatie, routebeschrijvingen en kaarten: www.noordhollandpad.nl.

Vier 25 jaar Klompenweg mee!

Op zondag 20 september a.s. is de viering van het 25-jarig bestaan van de Klompenweg tussen Arnhem en Duisburg (D). Deze met een klomp gemarkeerde 136 km lange

'route naar de burens' vormt één van de verbindingen tussen het Nederlandse en Duitse wandelnetwerk. U bent van harte welkom om dit jubileum mee te vieren en mee te wandelen met de speciale sterwandeling die op de 20e september plaatsvindt.

Vanuit Nederland starten we om 9.30 uur op de Markt in 's-Heerenberg en wandelen dan onder leiding van een gids naar Praest, nabij Emmerich (D), ca. 12 km. U kunt ook aansluiten bij de parkeerplaats aan de grensovergang bij binnenkomst van 's-Heerenberg. Daar, bij Gaststätte 'Onkel Theo's Deelee', komen alle wandelgroepen samen. Rond en in de Gaststätte ontmoeten we elkaar bij muziek, informatiestands en een klompenmaker. Vanaf 15.00 uur rijdt er een pendelbusje terug naar 's-Heerenberg.

Vooraf aanmelden is niet nodig. Informatie over de jubileumwandeling staat vanaf 1 september op onze website www.wandelnet.nl.

Colofon

Binnen het Wandelplatform-LAW werken samen: Nivon, ANWB, NWB, KNBLO-NL, NTKC, Stayokay, Scouting, Op Lemen Voeten, TeVoet, Vrienden van de Voetveren, VVN en NKBV

Het Wandelplatform wil wandelen in Nederland de plaats geven die het verdient: een goede mogelijkheid om overal te voet op pad te gaan. Omdat vrijwel alle Nederlanders wandelen, omdat wandelen gezond en leuk is en het bijdraagt aan een duurzame samenleving.

Lopende Zaken® is een kwartaalnieuwsbrief van: Stichting Wandelplatform-LAW, Postbus 846, 3800 AV Amersfoort, tel. 033 465 36 60. slaw@wandelnet.nl | www.wandelnet.nl
ISSN 1567-3804 | Vormgeving: Henk Droog, Dvada | Druk: Drukkerij Kerckebosch B.V. Zeist

Technisch weer

Bureaumedewerkers van het Wandelplatform zitten vooral achter hun bureau, ook al denkt de omgeving wel eens dat hun werk vooral uit wandelen bestaat. Helaas niet! Dat leuke werk wordt vrijwel alleen door vrijwilligers gedaan. Tijdens mooie dagen in het voorjaar worden in Amersfoort wel eens grappen gemaakt over noodzakelijk veldbezoek, maar de planning pakt meestal verkeerd uit. Dat overkwam ook de nieuwe coördinator belangenbehartiging Ankie van Dijk. Zij ging tussen prachtige voorjaarsdagen in april door op werkbezoek in de kop van Noord-Holland om de omstreken Schagerwaardkade vanaf het water te bekijken. Zij was nog niet in de boot gestapt of het begon te

Op de foto van rechts naar links: Ankie van Dijk, Martien Veth (vrijwilliger), Tjalling James (Provincie Noord-Holland)

waaien en te regenen – en het hield niet meer op. Ankie weerstond de waterdoop goed. Doornat keerde zij huiswaarts, maar de kade werd van begin tot eind geïnspecteerd.

BUREAUNIEUWS

Bureaumedewerkers - Dit voorjaar konden we drie nieuwe collega's verwelkomen. Ankie van Dijk is aangesteld als de nieuwe coördinator belangenbehartiging. Bij haar vorige werkgever, het Gelders Overijssels Bureau voor Toerisme heeft ze zich als specialist op het gebied van routegebonden recreatie (waaronder wandelen en fietsen) verdienstelijk gemaakt. Harold Zijdeveld is de nieuwe bureaumanager en directie-assistent. Hij is een fervent wandelaar en heeft jarenlang gewerkt bij Bever Zwerfsport. Jon Rietman tenslotte is aangesteld als GIS-medewerker,

Ankie van Dijk, Jon Rietman en Harold Zijdeveld (voor)

deels ook voor het Fietsplatform. Jon werkte eerder als senior-cartograaf/GIS-specialist bij de Provincie Utrecht. Ook hij wandelt veel en graag, o.a. als organisator voor de Wandelpool.

Medewerkersdag 2009 - De jaarlijkse Medewerkersdag vindt plaats op zaterdag 31 oktober a.s. bij congrescentrum De Werelt in Lunteren. Net als voorgaande jaren zijn er in de ochtend meerdere workshops en staat er in de middag een wandeling gepland. Kaarthouders en coördinatoren krijgen een uitnodiging thuisgestuurd.

Nieuwe markeerders opgeleid - Tijdens de introductiedag voor nieuwe markeerders op 16 mei jl. was een groepje van acht deelnemers uit het hele land aanwezig. Verantwoordelijk voor het Marskramerpad, Maarten van Rossumpad en het Pelgrimspad. Tijdens de workshop 'Routebeschrijven en markeren' moesten de deelnemers in de praktijk aan de slag. Dit bleek een nuttige oefening.

CITAAT

Wandelen verbindt je met het land, het naait een naad tussen jou en het landschap en die is heel moeilijk los te tornen.

Kelly Winters, Amerikaans schrijfster van "Walking home: a woman's pilgrimage on the Appalachian Trail"